

Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun

22 Mart 2023

Yazan: [Hakan Eraslan](#)

31 Aralık 2022 tarihine kadar olan dönemi kapsayan oldukça geniş kapsamlı ve kısmen vergi affı niteliği taşıyan “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” (“Kanun”) 12 Mart 2023 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanun vadesi geçmiş kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması, inceleme ve yargı aşamasındaki vergi ihtilaflarının sonlandırılması ile matrah ve vergi artırımını olarak bilinen geçmiş yıllara ilişkin ilave vergi ödenmek suretiyle vergi incelemelerinden bağışıklık sağlanması gibi kısmi af niteliği taşıyan hükümler içermektedir. Ayrıca kayıt dışı varlıkların kayda alınması veya muhasebe kayıtlarında yer almayan varlıkların kayıtlardan düşülmesine imkân sağlayan düzenlemeler de yer almaktadır.

1. Kesinleşmiş Alacakların Yeniden Yapılandırılması

31 Aralık 2022 tarihi ve öncesine ait vergiler, gümrük vergileri, sosyal güvenlik primleri, belediyelerce tahsil edilen vergiler ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri ve zamları, idari para cezaları, vergi aslına bağlı olmayan cezalar ve Maliye ve Hazine Bakanlığı tahsil dairelerince takip edilen diğer bazı alacaklar Kanun ile yeniden yapılandırma kapsamına alınmıştır.

Kanun’un yeniden yapılandırmaya ilişkin hükümleri kısmi af niteliğindedir. Şöyle ki, kanun kapsamına giren vergileri asıllarının Kanun’un yayınlandığı tarihe kadar olan süre dikkate alınarak yurtiçi üretici fiyat endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak ödenmesi halinde, vergi aslına bağlı ceza ve faizlerin tahsilinden vazgeçilmektedir.

Vergi aslına bağlı olmaksızın kesilen cezalarda ise ceza tutarının %50’si ile cezalara bağlı gecikme zamlarının tamamının tahsilinden vazgeçilecektir.

Gümrük vergilerinin yeniden yapılandırılmasında gümrük vergisi ile eşyanın gümrüklenmiş değerine bağlı olarak kesilmiş idari para cezalarının %30’nun üretici fiyat endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak ödenmesi halinde, idari para cezalarının kalan %70 kısmı ve faizlerin tahsilinden vazgeçilecektir. Gümrük vergisi aslına bağlı olmaksızın kesilen idari para cezalarının ise %50’sinin tahsilinden vazgeçilecektir.

Kanun kapsamına giren alacakların yapılandırılması için 31 Mayıs 2023 tarihine kadar ilgili idareye başvuruda bulunulması ve ilk taksitin de 30 Haziran 2023 tarihine kadar ödenmesi gerekiyor. Yapılandırılan alacaklar aylık dönemler halinde 48 eşit taksitte ödenebiliyor.

Af Kanunu kapsamındaki alacakların taksitlendirilerek ödenmesi halinde alacak tutarı tercih edilen vadeye göre sırasıyla 12 eşit taksit için 1,09; 18 eşit taksit için 1,135; 24 eşit taksit için 1,18; 36 eşit taksit için 1,27; 48 eşit taksit için 1,36 katsayısı ile çarpılacak ve bulunan tutar ödenebilecektir.

Tahakkuk eden vergilerin tamamının ilk taksit ödeme süresi içerisinde peşin olarak ödenmesi hâlinde, yurtiçi üretici fiyat endeksi değişim oranları esas alınarak hesaplanan tutar üzerinden %90 oranında indirim yapılacaktır.

Yapılandırılan alacakların ilk iki taksitinin zamanında ödenmemesi halinde yapılandırma artları ihlal edilmiş sayılmakta ve yapılandırmanın avantajları iptal edilmektedir. Ayrıca ilk iki taksit zamanında ödense dahi bir takvim yılında üçten fazla taksitin zamanında ödenmemesi halinde yapılandırma iptal edilmektedir.

2. Kesinleşmemiş veya Dava Safhasında Olan Alacaklar

İdare tarafından tarh edilen vergi, gümrük vergileri ve cezalara karşı ilk derece yargı mercilerinde dava açılmış ya da dava açma süresi henüz geçmemiş vergi ve gümrük vergilerinin %50'sinin, normal vade tarihlerinden Kanun'un yayınlandığı tarihe kadar olan süre dikkate alınarak üretici fiyat endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak mükellef tarafından ödenmesi halinde vergi aslının kalan yarısının; vergi aslına bağlı cezaların ve faizlerin ise tamamının tahsilinden vazgeçilecektir.

Kanun'un yayınlandığı tarihte itiraz/istinaf, temyiz veya karar düzeltme aşamasında olan ihtilafli alacaklar için ise verilen son yargı kararının durumuna göre uygulama yapılacaktır. Kanun'un yayımından önce verilmiş son yargı kararının terkin kararı olması halinde vergilerin ve gümrük vergilerinin %10'sinin üretici fiyat endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak ödenmesi halinde vergilerin kalan %90'ı ile vergi aslına bağlı ceza ve faizlerin tahsilinden vazgeçilecektir. En son yargı kararının tarhiyatın tasdikine ilişkin karar olması durumunda vergi aslının tamamının üretici fiyat endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak ödenmesi halinde vergi aslına bağlı ceza ve faizlerin tahsilinden vazgeçilecektir.

Vergi aslına tabi olmayan cezalarda idari para cezalarına ilişkin verilen en son kararın bozma kararı olması hâlinde cezanın %25'inin üretici fiyat endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak ödenmesi halinde ödenmesi halinde cezaların kalan kısmının tahsilinden vazgeçilecektir.

Kesinleşmemiş veya dava safhasında olan alacaklar için Kanun hükümlerinden yararlanılabilmesi için 31 Mayıs 2023 tarihine kadar başvuru yapılması ve 30 Haziran 2023 tarihine kadar ilk taksitin yatırılması gerekmektedir.

3. İnceleme ve Tarhiyat Safhasında Olan İşlemler

Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlamış olan vergi incelemeleri de Kanunu kapsamındaki hükümlerden yararlanabilecektir. İnceleme ve tarhiyat safhasında bulunan işlemler idare tarafından sonuçlandırılacak ve tarh edilen vergilerinin %50'sinin, normal vade tarihlerinden itibaren üretici fiyat endeksinde meydana gelen artış oranında artırılarak ödenmesi halinde vergi aslının kalan yarısının, vergi aslına bağlı cezaların ve faizlerin tamamının tahsilinden vazgeçilecektir.

Vergi aslına bağlı olmayan cezalarda ise tarh edilen cezaların %25'i tahsil edilecektir. Tarhiyat öncesi uzlaşma başvurusu yapılmış haller de bu kapsamda değerlendirilmektedir.

Kanun yayınlandığı tarihte başlamış olan vergi incelemelerinin 21 Mart 2023 tarihine kadar (bu tarih dâhil) devam edilerek sonuçlandırılacaktır. Vergi incelemesinin 21 Mart 2023 tarihine kadar tamamlanamaması halinde incelemeye devam edilmeyecektir. Mükellefin matrah veya vergi artırımını hükümlerinden yararlanmış olması ve bu arada vergi tarhiyat işlemlerinin tamamlanması halinde ise matrah veya vergi artırımını dolayısıyla ödenen vergiler ise ödenecek tutardan mahsup edilecektir.

4. Matrah ve Vergi Artırımı

Mükelleflere geçmiş yıllara ilişkin olarak gelir vergisi, kurumlar vergisi, KDV ve stopaj yoluyla ödenen vergiler için ilave bir vergi ödemesi yapmak suretiyle bu dönemlere ilişkin olarak vergi incelemesinden bağışıklık kazanma imkânı getirilmektedir. Vergi incelemeleri ve vergi ihtilafları yıllar boyunca sürdüğü ve vergi mükelleflerinin idari açıdan da çok zamanını aldığı için mükelleflerin en çok çıkarılmasını istediği düzenleme olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Kanun'da matrah artırımı ve vergi artırımı başlığı altında açıklanan bu uygulamadan yararlanmayı düşünen mükelleflerin hem geçmiş yıl vergi işlemleri incelenmeyecek veya herhangi bir sebeple incelemeye tabi tutulsalar dahi matrah artırımında buldukları vergiler yönünden tarhiyata muhatap olmayacakları düzenlenmektedir. Dolayısıyla matrah artırımı yoluyla ilave bir vergi ödemesiyle geçmiş vergi risklerinden kurtulmak mümkün olabilecektir.

a) Gelir veya Kurumlar Vergisi Matrah Artırımı

Uygulamada mükellefler tarh zaman aşımı süresi henüz geçmemiş bulunan 2018 ila 2021 yılları arasındaki dönem için beyan etmiş oldukları ve 2022 yılı için beyan edecekleri gelir veya kurumlar vergisi matrahlarını Kanunu'nda öngörülen oranlarda arttırarak, artan matrah üzerinden %20 oranında vergi ödeyeceklerdir. Mükelleflerin geçmiş yıl beyannamelerini kanuni sürelerinde vermiş olmaları ve kesinleşmiş kamu alacakları ve inceleme ve tarhiyat safhasında bulunan diğer işlemler için de Kanun kapsamında başvuruda bulunmamış olmaları halinde %20'lik vergi oranı %15 olarak uygulanacaktır. Mükelleflerin ilgili yıllarda zarar beyan etmiş olmaları halinde kanunda belirtilen asgari beyan tutarları dikkate alınarak matrah artırımı yapılacaktır.

Matrah artırımı dolayısıyla ödenen vergilerin gelir veya kurumlar vergisi hesabında gider yazılması mümkün değildir.

Kurumlar Vergisi Matrah Artırım Cetveli

Dönem	Kurumlar Vergisi Matrah Artırım Oranı	Asgari Kurumlar Vergisi Matrah Artırım Tutarı (TL)	Artan Matrah Üzerinden Hesaplanacak Vergi Oranı
2018	35%	200.000	20%
2019	30%	215.000	20%
2020	25%	230.000	20%
2021	20%	260.000	20%
2022	25%	500.000	20%

Artırılan kurumlar vergisi matrahları, %20 oranında vergilendirilir ancak mükelleflerin artırımda bulunmak istedikleri yıla ait yıllık beyannamelerini kanuni sürelerinde vermiş, bu vergi türlerinden tahakkuk eden vergilerini süresinde ödemiş ve bu vergi türleri için bu Kanunun 2 nci ve 3 üncü madde hükümlerinden yararlanmamış olmaları şartıyla bu fıkra hükmüne göre artırılan matrahları %20 oranı yerine %15 oranında vergilendirilir.

2022 yılına ilişkin olarak matrah artırımında bulunulabilmesi için; 2022 yılı kurumlar vergisi matrahının 2021 yılı kurumlar vergisi matrahının %122.93 oranı ile artırılması sonucu bulunacak matrahtan veya 2022 yılı üçüncü geçici vergi matrahının %40 oranı ile artırılması sonucu bulunacak matrahtan daha az olmaması gerekmektedir.

Kurumlar vergisi matrah artırımını kurumları sadece kurumlar vergisi incelemelerinden korumakta, kar dağıtım durumunda yapılması gereken kar dağıtım vergilerinden ve diğer vergi türlerinden ise koruma sağlamamaktadır. Kanunla bir defaya mahsus olmak üzere getirilen ek vergi uygulaması ile ilgili olmak üzere vergi incelemesi yapılması mümkündür.

Gelir Vergisi Matrah Artırım Cetveli

Dönem	Gelir Vergisi matrah Artırım Oranı	Bilanço ve Serbest Meslek Erbabı Asgari Gelir Vergisi Matrah Artırım Tutarı (TL)	İşletme Hesabı Asgari Gelir Vergisi Matrah Artırım Tutarı (TL)
2018	35%	94.000	63.800
2019	30%	99.600	66.400
2020	25%	105.800	70.500
2021	20%	112.400	75.000
2022	25%	200.000	105.000

Geliri sadece basit usulde tespit edilen ticari kazançtan oluşan mükellefler için vergilendirmeye esas alınacak asgari matrah, bilanço esasına göre defter tutan mükellefler için belirlenmiş tutarların ilgili yıllar itibarıyla 1/10'undan, geliri sadece gayrimenkul sermaye iradından oluşanlar için 1/5'inden, geliri bunlar dışında kalan diğer gelir vergisi mükellefleri için ise işletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler için belirlenmiş tutardan az olamaz.

Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin matrah artırımında buldukları yıllara ait zararların %50'si, 2022 ve izleyen yıllar kârlarından, 2022 yılının mali zararlarının tamamı 2023 yılı ve sonraki yıllar karlarından mahsup edilemeyecektir.

Ayrıca istisna ve indirimler nedeniyle gelecek yıllarda kurumlar vergisi matrahından indirim konusu yapılabilecek tutarlar ile geçmiş yıl zararları bu Kanun hükmüne göre artırılan matrahlardan indirilemez.

b) Ücret, Serbest Meslek, Kira ve Yıllara Sari İnşaat Ödemelerinde Gelir Vergisi Stopajlarında Artırım

Mükelleflerin vergi sorumlusu olarak yaptıkları ücret, kira ve yıllara sari inşaat ödemeleri üzerinden beyan edip ödemek zorunda oldukları gelir vergisi stopajını artırarak şekilde ödemeleri halinde kendileri nezdinde ücret ödemeleri nedeniyle vergisi incelemesi ve tarhiyatı yapılmayacaktır. Kurumlar vergisi ve gelir vergisinde geçmiş yıllar vergi matrahı artırılarak artan matrah üzerinden vergi, hesaplanmaktadır. Gelir vergisi stopaj ödemelerinde ise vergi matrahı artırılmamakta, ödenen vergi stopajını belli bir oranı kadar ek vergi hesaplanmakta ve ödenmektedir.

Dönem	Ücret, Serbest Meslek Kira ve Kar payı Ödemeleri Gelir Vergisi Stopajı Artırım Oranı	Yıllara Sari İnşaat Ödemeleri Gelir Vergisi Stopajı Artırım Oranı
2018	6%	1%
2019	5%	1%
2020	4%	1%
2021	3%	1%
2022	2%	1%

Kanun ile ilk defa kar dağıtım stopajları için de vergi artırımını düzenlemesi yapılarak, özellikle transfer fiyatlandırmasından kaynaklanabilecek ihtilafların önlenmesine ilişkin bir imkân sağlanmış oldu.

c) Katma Değer Vergisi Artırımı

Katma değer vergisi mükellefleri, her bir vergilendirme dönemine ilişkin olarak verdikleri beyannamelerindeki (ihtirazi kayıtla verilenler dâhil) hesaplanan katma değer vergisinin yıllık toplamı üzerinden aşağıdaki tabloda belirtilen oranlarda vergi ödeyerek KDV incelemelerinden muaf olabilirler.

Dönem	KDV Artırım Oranı
2018	3%
2019	3%
2020	%2,5
2021	2%
2022	2%

Matrah ve vergi artırım başvuru tarihlerinin 31 Mayıs 2023 tarihine kadar yapılması ve ilk taksitin de 30 Haziran 2023 tarihine kadar ödenmesi gerekmektedir. Matrah ve vergi artırım dolayısıyla verilecek beyannamelerden 1.000 TL tutarında damga vergisi tahsil edilecektir.

5. Kayıt Dışı Varlıklar

İşletmede mevcut olduğu halde muhasebe kayıtlarında yer almayan emtia, makine, teçhizat ve demirbaşlar rayiç bedelleri ile vergi dairesine 31 Mayıs 2023 tarihine kadar bildirilerek kayda alınabilecektir. Bildirilen kıymetler için muhasebe kayıtlarında özel bir karşılık ayrılır ve bu birikmiş amortisman olarak değerlendirilir. Kayda alınacak

varlıklar için beyan edilen bedelleri üzerinden tabi oldukları KDV oranının yarısı oranında sorumlu sıfatı ile KDV hesaplanır ve beyan edilir. Sadece beyan edilen ticari mallar için ödenen KDV tutarı indirim konusu yapılır. İndirim konusu yapılan vergi iadeye konu edilmez. Demirbaş, makine ve teçhizatlar için ödenen KDV ise indirim konusu yapılmaz kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınır. Örneğin %8 KDV'ye tabi bir ticari malın beyanı halinde rayiç bedel üzerinden %4 oranında vergi ödenecek ve bu KDV indirim konusu yapılacaktır. Beyan edilen varlığın amortisman tabi bir kıymet olması halinde ise ödenen KDV tutarı kanunen kabul edilmeyen gider olarak kayda alınacaktır.

Beyan edilen varlıklara ilişkin olarak geçmişe yönelik olarak vergi cezası uygulanmayacaktır.

6. Kayıtlarda Yer Aldığı Halde İşletmede Bulunmayan Varlıklar

Vergi mükellefleri kayıtlarda yer aldığı halde fiilen işletmede bulunmayan varlıklar için en geç 31 Mayıs 2023 tarihine kadar bu varlıklar için cari yıl kayıtlarında uygulanan kar marjı ekleyerek fatura düzenlemek suretiyle ve her türlü vergisel yükümlülüğün yerine getirebilirler. Bu durumda mükelleflere bu işlemlere ilgili olarak vergi cezası ve gecikme faizi uygulanmayacaktır. Bu düzenlemeye istinaden hesaplanan katma değer vergisi tutarı ilk taksiti beyanname verme süresi içinde izleyen taksitler beyanname verme süresini takip eden birinci ve ikinci aylarda olmak üzere üç eşit taksitte ödenir.

7. Kasa ve Ortaklardan Alacaklar

Kurumlar vergisi mükellefleri, 31 Aralık 2022 tarihi itibarıyla düzenledikleri bilançolarında görülmekle birlikte işletmelerinde bulunmayan kasa mevcutlarını ve ortaklarından olan net alacak tutarlarını 31 Mayıs 2023 tarihine kadar vergi dairelerine beyan etmek suretiyle kayıtlarını düzeltmek için kanun hükümlerinden yararlanabilirler. Bu şekilde beyan edilen tutarlar üzerinden %3 oranında hesaplanan vergi, beyanname verme süresi içinde ödenir.

Kanun metni oldukça detaylı hükümler içermekte olup bültenimizde yer alan açıklamalar sadece genel bir bilgi vermeyi amaçlamaktadır.

GKC Partners

Ferko Signature Büyükdere Cad. No: 175 Kat: 10

Levent 34394 İstanbul Türkiye

T +90 212 355 1300

Bu bilgi yazısı sizlere kolaylık sağlamak için hazırlanmış olup hukuki tavsiye niteliği taşımaz. Müvekkillerimize ve diğer ilgililere genel bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Uygun hukuki tavsiye almaksızın, herhangi bir özel durumda bu bilgi yazısına dayanarak hareket edilmemelidir ve işbu bilgi yazısı, yayımlandığı web sitesi dışındaki web sitelerine bağlantılar içerebilir. GKC Partners, kendi web sitesi dışındaki hiçbir web sitesinden sorumlu değildir ve başka herhangi bir web sitesine ilişkin bilgileri, içeriği, sunumu veya doğruluğunu onaylamamakta veya bunlara ilişkin açık veya zımni herhangi bir garanti vermemektedir.

Bu bilgiler telif hakkı ile korunmaktadır ve GKC Partners'ın önceden yazılı izni olmadan çoğaltılamaz veya yabancı bir dile çevrilemez.

© 2023 GKC Partners